

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ONLINE PRIN OCHII STUDENȚILOR

RECOMANDĂRILE ANOSR

Sinteză – Învățământul online prin ochii studenților

Pandemia de COVID-19 (SARS-CoV-2) a afectat peste **200 de țări**, având efecte atât în sfera **sistemului de sănătate**, cât și în privința **situației economice**.

După depistarea **primelor cazuri** de infectări pe teritoriul României, în data de 9 martie, **Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR)** a solicitat **suspendarea activităților didactice desfășurate față în față** în cadrul universităților din România și utilizarea metodelor alternative de predare. Ulterior, în data de 10 martie, **aceeași recomandare** a fost propusă de către **Grupul de Suport Tehnico-Științific privind gestionarea bolilor înalt contagioase pe teritoriul României** și adoptată prin **Hotărârea nr. 7 din 11 martie de către Comitetul Național pentru Situații Speciale de Urgență**. În continuare, în data de 16 martie a fost instituită prin decret emis de către Președintele României **stare de urgență** pe o perioadă de 30 de zile, care a fost ulterior prelungită până în data de 15 mai.

Începând cu data de 11 martie, toate universitățile din România au **suspendat activitățile didactice** desfășurate față în față, măsură care a fost menținută pentru următoarea perioadă. Universitățile, cadrele didactice, precum și studenții s-au aflat în situația de a **adapta procesul de predare** la mediul online într-un timp cât mai scurt cu putință. Momentul de trecere la învățământul online a arătat cât de **nepregătite au fost universitățile** din România pentru **digitalizarea educației**, raportat la așteptări specifice secolului 21. Totuși, starea de fapt de la acel moment a componentei de **digitalizare a educației** a fost determinată de **mai mulți factori** care țineau atât de **gubernanți**, cât și de **managementul universitar**.

Pentru început, **Digitalizarea sistemului de învățământ superior** a devenit una dintre asumările din cadrul **Procesului Bologna** de la Conferința ministerială de la Paris din 2018, asumare care prin **participarea României** la Procesul Bologna din anul **1999** a însemnat **prioritizarea rolului statului român** în **sprijinirea instituțiilor** de învățământ superior în vederea **pregătirii studenților și a cadrelor didactice** pentru a acționa creativ într-un **mediu digitalizat**. Cât ține de eforturile depuse pe **plan național** în privința digitalizării învățământului superior, *Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015 – 2020* surprinde componenta de învățământ online **doar** în ceea ce privește **promovarea internaționalizării** învățământului superior, fără a-și propune expres **digitalizarea învățământului superior**, dezvoltarea **competențelor digitale** ale studenților și ale cadrelor didactice, dezvoltarea de platforme și instrumente de e-learning și adaptarea curriculei în vederea **cultivării abilităților digitale** prin educație, în ciuda tendințelor europene existente și în acea perioadă.

ANOSR este membru în:

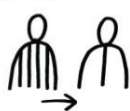
European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Din perspectiva acțiunilor întreprinse de **Ministerului Educației și Cercetării (MEC)** și de **guvernarea centrală** în general, este bine cunoscut faptul că **MEC** gestionează prin *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării* diverse platforme informatice (RMUR, ANS, Study in Romania - SiR și Registrul Educațional Integrat - REI) de colectare a datelor statistice cu privire la studenți, finanțarea învățământului superior și nu numai. Pe de altă parte, în privința **sprijinirii universităților** spre **intensificarea procesului de digitalizare** în cadrul acestora, în România **nu au existat eforturi considerabile** pentru **adaptarea legislației** și crearea de **mecanisme pentru a stimula** această adaptare.

Dacă ar fi să privim abordarea procesului de digitalizare a învățământului superior prin raportare la dezideratele **asigurării calității, doar două dintre standardele** de performanță din cadrul *Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior* adoptată prin *Hotărârea de Guvern nr. 915/2017* își propun evaluarea unor aspecte **legate de digitalizare**. Nu în ultimul rând, având în vedere **finanțarea suplimentară** drept **mecanism de încurajare a calității** educației terțiare și a priorităților de intervenție, componenta de **digitalizare nu se regăsește** în niciunul dintre indicatorii de calitate stabiliți la nivel național.

În mod evident, în urma suspendării activităților didactice desfășurate față în față au fost **implementate** o serie de **măsuri** cu scopul de a crea cadrul legal pentru desfășurarea procesului de predare și evaluare online, astfel încât universitățile să poată oferi **servicii educaționale de calitate studenților**. Astfel, procese ce ar fi trebuit **demarate în timp** au fost implementate într-o perioadă de ordinul săptămânilor. Tocmai de aceea în acest moment este necesar să **reevaluăm dificultățile și provocările** întâmpinate pentru a dezvolta un sistem de **educație digitală de calitate, accesibil și flexibil**.

Pentru a putea stabili modalitățile de îmbunătățire a **mecanismelor de digitalizare** ale procesului didactic, **ANOSR** a realizat o sondare a studenților și a cadrelor didactice despre experiențele avute prin intermediul a două chestionare. Rezultatele aplicării acestor chestionare sunt prezentate în **Raportul extins „Învățământul online prin ochii studenților. Recomandările ANOSR”**. În mod inerent, rapoartele din urma chestionarelor reprezintă o **radiografie a învățământului online** de la acel moment și sperăm ca cel puțin o parte dintre aspectele vizate să se fi **ameliorat** între timp.

Printre concluziile principale ale studiului am putea include:

ANOSR este membru în:

European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

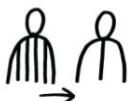
Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- Necesitatea creării și consolidării unei **infrastructuri de calitate** pentru educație digitală pentru toți cei implicați și **abordarea barierelor** existente în utilizarea tehnologiilor digitale pentru studenți și cadre didactice.
- Prioritizarea dezvoltării **capacității organizaționale** a universităților de a sprijini derularea învățământului în mod online și hibrid, **achiziționarea de softuri și licențe** pentru studenți și cadre didactice, integrarea de **resurse educaționale deschise**.
- Importanța acordării de **sprijin studenților** și cadrelor didactice pentru a îmbunătăți **practicile de educație digitală** și serviciile conexe pe durata pandemiei, inclusiv prin asigurarea **oportunităților de formare continuă**.
- Transpunerea educației în mediul online nu presupune numai trecerea de la un context la altul, ci și **adaptarea conținutului** disciplinei la **instrumentele digitale online**.
- Crearea unui **mediu de învățare digital** online prin implicarea de resurse digitale, conținut calitativ, platforme performante și instrumente accesibile.

ANOSR este membru în:

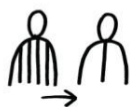
European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

RECOMANDĂRI – INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

În urma chestionarului distribuit de către ANOSR în cel de-al doilea semestru al anului universitar 2019 – 2020, respondenții au propus multiple modalități de îmbunătățire a mecanismelor de **digitalizare a procesului didactic și de reducere a dificultăților întâlnite în contextul noii realități a învățământului superior pe perioada pandemiei.**

Astfel, în baza concluziilor experiențelor acumulate după 7 luni de la transferul în mediul online, **ANOSR oferă o serie de recomandări punctuale** spre de a fi implementate de către instituțiile de învățământ superior:

- **Informarea constantă a studenților** prin intermediul instrumentelor online cu privire la **evoluția pandemiei, măsurile luate de universitate, măsurile igienico-sanitare**, opțiunile existente privind **asistența medicală și consilierea psihologică**, detalii privind **condițiile de cazare.**
- Realizarea de **sesiuni de formare** continuă a cadrelor didactice pentru începători și avansați, webinarii și schimb de bune practici privind **educația online** pentru **cadrele didactice**, respectiv care să prezinte *cum poate fi adaptat conținutul disciplinei predate în mediul online.*
- Realizarea de **materiale informative** (format text și/sau format video) despre instrumentele accesibile online, alături de un ghid de utilizare a acestora și distribuirea lor către comunitatea universitară.
- Crearea de **grupuri de colaborare** între cadrele didactice, încurajarea **promovării exemplelor de bună practică** în rândul acestora, **valorificarea** cadrelor didactice **performante** în cadrul acestor grupuri, acordarea sprijinului necesar în vederea **utilizării de mai multe metode de predare** online și inițierea de parteneriate externe pentru **transferul de cunoștințe** în materia învățământului online.
- Pregătirea unei **strategii de acțiune** la nivel universitar pentru **instituirea culturii calității educației online.**
- Asigurarea de **servicii de consiliere psihologică online gratuite și accesibile** pentru întreaga comunitate universitară, implicând astfel **nevoia creșterii capacității** Centrelor de Consiliere și Orientarea în Carieră (CCOC) din perspectiva numărului de angajați și a resurselor alocate.
- Crearea de **programe de sprijin academic de la student la student** ce pot fi facilitate de universități, în parteneriat cu organizațiile studentești.
- Realizarea unei **politici de măsuri de remediere** pentru studenții cu rezultate slabe și a unei politici de măsuri de remediere privind întoarcerea în condiții normale de studiu.
- **Înregistrarea activităților didactice** pentru a **facilita procesul de învățare** al studenților, în special al studenților cu o conexiune deficitară la internet, al celor cu dizabilități și cu dificultăți de învățare.

ANOSR este membru în:

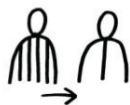
European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- **Creșterea** numărului personalului în domeniul IT, astfel încât să fie **gestionate eficient și îmbunătățite** platformele de e-learning ale universității.
- Crearea unei **unități de sprijin** pentru **utilizarea platformelor online** la nivelul facultății.
- Crearea și menținerea unui **canal constant de comunicare** prin intermediul instrumentelor online între studenți, cadre didactice, personalul administrativ și conducerea facultății/universității pentru a facilita **schimbul constant de informații**.
- Utilizarea unui **număr limitat de platforme** la nivelul unui program de studii ori chiar a unei singure platforme pentru toate disciplinele.
- **Adaptarea** predării online la **nevoile studenților prin solicitarea de feedback periodic** pe parcursul fiecărui semestru.
- **Evaluarea gradului de utilizare** a platformelor de învățare online și a echipamentelor procurate pe fonduri europene de către universități.
- **Consultarea permanentă a studenților** în deciziile cu impact de orice natură pentru desfășurarea actului didactic.
- **Amânarea termenului de achitare a taxei de școlarizare și a altor taxe universitare** pentru a diminua constrângerile financiare generate de pandemie, precum și **eliminarea penalităților** de întârziere pentru această perioadă.
- Promovarea constantă în rândul comunităților universitare a **resurselor educaționale deschise** și utilitatea acestora.
- Asigurarea **transpunerii în mediul online a orelor de consultații** ale cadrelor didactice.
- Verificarea administrativă permanentă, astfel încât **actul didactic să se realizeze în format audio-video** pentru toate disciplinele atât la curs, cât și la seminar/laborator.
- Reglementarea unei **examinări alternative** în cadrul fișei disciplinei, în funcție de formatul evaluării – fizic sau online.
- **Achiziționarea de echipament tehnic, softuri și programe profesionale cu licență** atât pentru cadre didactice, cât și pentru studenți, cu rolul de a eficientiza procesul de predare-învățare, transmitere a informației și evaluările semestriale.
- Operaționalizarea unei **biblioteci online** și oferirea accesului în mod gratuit la **articole științifice din baze de date internaționale**.

Rezultatele chestionarului aduc în atenția noastră o serie de **probleme recurente** în cadrul procesului de predare online. Astfel, este fundamentală implementarea cu celeritate a unor **proceduri și mecanisme pentru monitorizarea desfășurării activităților didactice online** atât cu privire la componenta **cantitativă**, cât și cu privire la componenta **calitativă** și demararea de **intervenții punctuale**, pentru a **remedia** problemele apărute pe parcurs în timp util.

ANOSR este membru în:

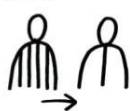
European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

RECOMANDĂRI – CADRE DIDACTICE

În urma chestionarului distribuit de către ANOSR în cel de-al doilea semestru al anului universitar 2019 – 2020, respondenții au propus multiple modalități de îmbunătățire a mecanismelor de **digitalizare ale procesului didactic și de reducere a dificultăților întâlnite**.

Astfel, **ANOSR oferă o serie de recomandări punctuale** menite să fie utilizate de către cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior românești:

Recomandări punctuale

- Integrarea în procesul de predare a **mai multor resurse și instrumente disponibile online**, precum **aplicații online adaptate** și potrivite eficientizării procesului de retenție a informațiilor specifice disciplinei:
  1. Utilizarea opțiunii de **separare a participanților din cadrul unei întâlniri online în grupuri mai mici** (split meeting rooms);
  2. **Partajarea ecranului** (screen share);
  3. Funcția **Whiteboard** (Zoom) – astfel, studenții au posibilitatea de a interveni direct pe cele prezentate prin funcția de adnotare (adnotate);
  4. Utilizarea de **documente partajate online** (cum ar fi prin Google Drive) pentru a înlocui tabla din sala de curs;
  5. Utilizarea unei platforme unice pentru **centralizarea temelor realizate** de către studenți;
  6. Utilizarea de **simulatoare, laboratoare virtuale**.
- Integrarea periodică de **materiale video prin diverse modalități**:
  1. Pregătirea unei **liste de materiale video** dedicate studenților prin intermediul unor aplicații de partajare video online;
  2. **Suplinirea activităților practice cu materiale video** a experimentelor realizate în laborator și a lucrărilor de laborator;
  3. Materiale video ce surprind **opiniile specialiștilor** în domeniu.
- **Evaluarea parcursului studenților** prin intermediul **testelor grilă/a quiz-urilor online**, cu generarea automată a punctajului și transmiterea către studenți a răspunsurilor corecte, cu sau fără luarea în considerare a rezultatelor la nota finală.
- Implementarea de **fișe de lucru, de seminar, de studiu individual, de observație/reflecție** asupra disciplinei și **teste de aprofundare și consolidare** a cunoștințelor.

ANOSR este membru în:

European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

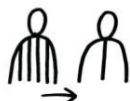
Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- Acordarea de **teme de reflecție** după fiecare activitate didactică și realizarea de **teste online recapitulative**.
- Acordarea de **feedback individual periodic** studenților în urma evaluării temelor realizate.
- Realizarea de **discuții interactive** în urma completării testelor online pe itemii testelor și de **discuții individuale cu studenții** pentru a evalua gradul de retenție a materiei parcurse.
- Monitorizarea, încurajarea și **verificarea progresului** studenților pe durata îndeplinirii **sarcinilor de laborator** la nivel individual sau de grup (de exemplu, prin funcția de partajare ecran).
- Evaluarea posibilității realizării evaluării prin intermediul unei **platforme de micro-learning**.
- Adaptarea materiei la platformele disponibile și posibilitățile online, inclusiv prin **prioritizarea elementelor esențiale** și/sau mai dificile necesare studenților.
- Transmiterea, după activitatea didactică, a PPT-ului împreună cu documente de tip text ce cuprind o serie de **explicații adiționale** discutate în timpul activității didactice.
- Completarea suporturilor de curs cu mai multe **informații adiționale** relevante, suport pentru **aplicațiile practice, recapitulări** și materiale suplimentare pentru **studiul individual, imagini explicative**.
- Invitarea de **experți** în domeniu în cadrul activităților didactice online.
- Integrarea de **exerciții de dialog, dezbateri** online, discuții libere, colegiale cum ar fi **discuții pe rezolvările** sarcinilor de lucru în timp real cu studenții, **discuții în baza articolelor** științifice recent publicate în domeniu, în baza diverselor articole din presă ce țin de domeniul de studiu.
- Integrarea de **diverse tehnici didactice** în procesul de predare, precum brainstorming, studii de caz interactive și/sau studii de caz clinice în cascadă, conversația euristică, seminarul socratic etc.
- **Îmbunătățirea** comunicării în mediul online cu studenții prin integrarea de modalități alternative de comunicare, crearea de grupuri de discuții online (cum ar fi prin intermediul platformelor de social-media) pe tema cursurilor, intensificarea și flexibilizarea comunicării și **informarea** studenților în timp util cu privire la schimbările survenite.
- Realizarea de **întâlniri suplimentare** opționale pentru a răspunde studenților la neclaritățile rămase și pentru a discuta aprofundat conceptele mai complexe.
- Sprijinirea studenților și crearea unui context de învățare mai **prietenos, deschis, empatic** cu scopul de a **minimiza presiunea psihologică** asociată perioadei de distanțare fizică,

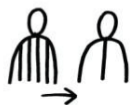
¹ Micro-learning-ul este o strategie de învățare emergentă cunoscută pentru acoperirea rapidă lacunelor în ceea ce ține formarea de abilități și acumularea de cunoștințe.

ANOSR este membru în:

European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

inclusiv prin acordarea de **sprijin individual** studenților. Totodată, recomandăm în cazul activităților didactice practice separarea studenților în **grupuri mai mici** decât cele prestabilite pentru a facilita **interacțiunea eficientă** cu fiecare student.

- **Flexibilizarea programului de activități didactice** pentru a permite participarea unui număr cât mai mare de studenți și respectarea cu strictețe a orarului sau a planificării activităților didactice, planificare realizată împreună cu studenții.
- Realizarea activităților didactice cu ajutorul **instrumentelor de comunicare sincronă cu suport audio și video** și asigurarea **interacțiunii** între cadrul didactic și student (în regim de videoconferință).
- **Încurajarea și antrenarea autonomiei studenților** în explorarea materiei în afara procesului didactic prin stabilirea de responsabilități individuale în cadrul procesului didactic, încurajarea de a stabili individual modul de acumulare a cunoștințelor, oferirea studenților de sugestii de aplicații suport pentru autocontrol și management al timpului.

ANOSR este membru în:

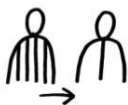
European
Student's
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

 facebook.com/anosr.ro

 office@anosr.ro

 www.anosr.ro

 Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

 fb.com/anosr.ro anosr.ro office@anosr.ro

 București, Calea Plevnei nr. 61, sect. 1, cam. 12-13, 010223

ANOSR este membru:

